DOMSTOLENS KENDELSE (Syvende Afdeling)

27. november 2007 *

I sag C-163/07 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i Domstolens statut, iværksat den 23. marts 2007,

Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret Ltd Sirketi,

Musa Akar,

Ankara (Tyrkiet), ved Rechtsanwalt Ç. Şahin,

appellanter,

den anden part i appelsagen:

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved P. van Nuffel og F. Hoffmeister, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, U. Lõhmus, og dommerne P. Lindh og A. Arabadjiev (refererende dommer),

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: R. Grass,

efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Selskaberne Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret Ltd Sirketi og Musa Akar har iværksat appel med påstand om ophævelse af kendelse afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 17. januar 2007 i sagen Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret og Akar mod Kommissionen (sag T-129/06, ikke trykt i Samling af Afgørelser, herefter »den appellerede kendelse«), hvorved Retten afviste en sag, de havde anlagt med påstand dels om annullation af Kommissionens beslutning MK/KS/DELTUR/(2005)/SecE/D/1614 af 23. december 2005 om indgåelse af en offentlig bygge- og anlægskontrakt vedrørende opførelse af bygninger til undervisningsbrug i provinserne Siirt og Diyarbakir (herefter »den anfægtede beslutning«), dels om udsættelse af den igangværende procedure.

Tvistens baggrund

2 Efter offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse om en offentlig bygge- og anlægskontrakt vedrørende opførelse af bygninger til undervisningsbrug i provinserne Siirt og Diyarbakir (EuropeAid/121601/C/W/TR) indleverede appellanterne den 21. oktober 2005 deres tilbudsmateriale til Kommissionen for De Europæiske Fællesskabers delegation i Tyrkiet.

3 Ved afslutningen på udbudsproceduren tildelte Kommissionen virksomheden ILCI Ins. San. Ve Tic, AS, kontrakten ved beslutning af 29. november 2005. Ved skrivelse af 2. december 2005 anmodede appellanterne Kommissionen om at trække denne beslutning tilbage. Ved den anfægtede beslutning, der fremgik af en skrivelse af 23. december 2005, som appellanterne samme dag blev underrettet om pr. telefax, meddelte Kommissionen afslag på denne anmodning.

4 Beslutningen indeholdt en angivelse af retsmidler, hvorved appellanternes opmærksomhed henledtes på deres mulighed for i henhold til artikel 230 EF inden for en frist på to måneder regnet fra modtagelsen af skrivelsen at anlægge et søgsmål for Fællesskabets retsinstanser med påstand om annullation af beslutningen om kontraktens tildeling.

Sagen for Retten og den appellerede kendelse

5 Appellanterne indleverede ved to tyrkiske advokaters mellemkomst, henholdsvis den 21. og den 23. februar 2006, en engelsk og en tyrkisk sprogudgave af en stævning med påstand om annullation af den anfægtede beslutning til Rettens Justitskontor (herefter »den første stævning«).

6 Efter en skrivelse fra Rettens Justitskontor af 21. marts 2006, hvorved appellanterne blev oplyst om, at deres søgsmål ikke kunne behandles, for så vidt som de under denne tvist skulle være repræsenteret af en advokat med møderet for en ret i en af Den Europæiske Unions medlemsstater eller i en anden stat, der er kontraherende part i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter »EØS-aftalen«), indleverede de gennem Ç. Şahin, der er bestallingshavende advokat i Düsseldorf (Tyskland), den 6. april 2006 en oversættelse til tysk af den engelske udgave af den første stævning.

7 Da Rettens Justitskontor havde gjort Ç. Sahin opmærksom på, at han ikke havde underskrevet den tyske udgave af stævningen, fremlagde sidstnævnte den 26. april 2006 et nyt eksemplar af denne udgave, som bar hans underskrift. Samme dag blev søgsmålet registreret under sagsnummer T-129/06.

8 Den 16. august 2006 nedlagde Kommissionen påstand om afvisning i henhold til artikel 114 i Rettens procesreglement under anbringende af, at søgsmålet var anlagt for sent.

9 Appellanterne gjorde gældende, at der forelå omstændigheder, som medførte, at uregelmæssighederne i forbindelse med stævningens indgivelse var undskyldelige.

10 Ved den appellerede kendelse konstaterede Retten, dels at den første stævning ikke overholdt en væsentlig formforskrift, hvis manglende overholdelse medfører afvisning af sagen, nemlig forpligtelsen til at fremlægge en stævning, der er underskrevet af en advokat med møderet for en ret i en medlemsstat eller en anden stat, som er part i EØS-aftalen, dels at en sådan uregelmæssighed ikke kan afhjælpes

efter søgsmålsfristens udløb. Retten har lagt til grund, at kun den tyske udgave af stævningen, der er underskrevet af Ç. Şahin og indleveret til Rettens Justitskontor den 26. april 2006, kan betragtes som forskriftsmæssig i sin form.

11 Retten har i denne henseende fastslået, at søgsmålet, der først blev gyldigt anlagt den 26. april 2006, bør betragtes som for sent anlagt, eftersom fristen for anlæggelse af et søgsmål med påstand om annullation af den anfægtede beslutning udløb den 6. marts 2006.

12 For så vidt angår søgsmålsfristerne bemærkede Retten endvidere over for appellanternes argument — hvorefter den forsinkelse, som deres søgsmål var behæftet med, og som skyldtes Kommissionens undladelse af i den anfægtede beslutning at give appellanterne meddelelse om repræsentationsformerne ved Fællesskabets retsinstanser, udgjorde en undskyldelig fejltagelse, der udelukkede, at søgsmålsfristerne skulle finde anvendelse over for dem — at begrebet undskyldelig fejltagelse i henhold til fast retspraksis skal fortolkes indskrænkende. Retten fremhævede, at en sådan fejltagelse kun omfatter helt usædvanlige omstændigheder, bl.a. hvor den berørte institution har udvist en adfærd, der har kunnet fremkalde en undskyldelig vildfarelse hos en borger, der er i god tro, og som har udvist den omhu, der kræves af en normalt påpasselig erhvervsdrivende.

13 I lyset af disse betragtninger lagde Retten i den appellerede kendelses præmis 44 til grund, at de omstændigheder, som appellanterne havde gjort gældende, ikke kunne føre til, at der for deres vedkommende forelå en undskyldelig vildfarelse.

14 Følgelig afviste Retten søgsmålet som værende for sent anlagt, og pålagde appellanterne at betale sagens omkostninger.

Parternes påstande

15 Appellanterne har i appelskriftet nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede kendelse ophæves.

— Den anfægtede beslutning annulleres.

— Subsidiært hjemvises sagen til fornyet behandling ved Retten, der træffer afgørelse vedrørende realiteten.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

16 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes, idet det fastslås, at den er ugrundet.

— Appellanterne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Om appellen

17 Det fremgår af procesreglementets artikel 119, at Domstolen, når det er åbenbart, at appellen skal afvises eller forkastes, når som helst på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten ved begrundet kendelse kan beslutte at afvise eller forkaste appellen uden at indlede den mundtlige forhandling.

18 Appellanterne gør to anbringender gældende til støtte for appellen.

Om det første anbringende

Parternes argumenter

19 Appellanterne kritiserer Retten for at have tilsidesat artikel 64 i Rettens procesreglement og artikel 24 i Domstolens statut, hvoraf sidstnævnte i medfør af samme statuts artikel 53, stk. 1, ligeledes finder anvendelse på Retten.

20 Appellanterne gør i det væsentlige gældende, at disse bestemmelser pålægger Fællesskabets retsinstanser en forpligtelse til på eget initiativ at oplyse sagens faktiske omstændigheder, således at Retten i denne sag var forpligtet til at reagere ved modtagelsen den 21. og den 23. februar 2006 af den første stævning, der var underskrevet af en advokat, som ikke havde kompetence til at repræsentere appellanterne.

21 Ifølge appellanterne var Retten underlagt en forpligtelse til dels at henlede deres opmærksomhed på denne formmangel vedrørende kompetencen til at repræsentere en part inden udløbet af søgsmålsfristen, dels at oplyse de faktiske omstændigheder, som den første stævning vedrørte, og at tilpligte sagsøgte at fremlægge relevante dokumenter og aktstykker.

22 Kommissionen bestrider, at Retten skulle være forpligtet til inden udløbet af den i fællesskabsretten fastsatte frist for anlæggelse af annullationssøgsmål at oplyse appellanterne om, at den første stævning, der var underskrevet af to tyrkiske advokater, ikke opfyldte de formkrav, der er fastsat i artikel 19 og 21 i Domstolens statut, og gør gældende, at sagen således ikke er blevet lovligt anlagt for Retten.

23 Kommissionen bemærker i denne henseende, at selv om det er korrekt, at Domstolens statut og Rettens procesreglement gennem en berigtigelsesprocedure tillader, at der kan ske afhjælpning af manglende iagttagelse af visse formkrav, der finder anvendelse på stævningen, forholder det sig ikke desto mindre således, selv i disse tilfælde, at manglende berigtigelse inden for den af justitssekretæren fastsatte frist — således som det fremgår af procesreglementets artikel 44, stk. 6 — indebærer, at stævningen afvises.

24 Ifølge Kommissionen følger det heraf, at en stævning som den i sagen foreliggende, der er behæftet med en formmangel, der hverken i henhold til Domstolens statut eller Rettens procesreglement kan berigtiges, under alle omstændigheder bør afvises. I mangel af en bestemmelse, der pålægger Retten at underrette personer, der har underskrevet dokumenter, der ikke opfylder kravene i artikel 19 i Domstolens statut, om, at der ikke er sket lovlig fremlæggelse af dette dokument for Retten, er Retten heller ikke forpligtet til at give en sådan underretning inden for en frist, der gør det muligt for sagsøgeren at indgive en stævning inden for den fastsatte frist.

Domstolens bemærkninger

25 Hverken de bestemmelser, der er gjort gældende af appellanterne, eller nogen anden bestemmelse i Rettens procesreglement eller Domstolens statut pålægger Retten at underrette et søgsmåls ophavsmand om, at stævningen bør afvises på grund af den omstændighed, at den ikke er blevet underskrevet af en advokat, der har kompetence til at procedere for Fællesskabets retsinstanser.

26 Selv om det er korrekt, at Domstolens statut og Rettens procesreglement giver mulighed for at berigtige en stævning, der ikke opfylder visse formkrav, forholder det sig ikke desto mindre således, at den manglende iagttagelse af forpligtelsen til at lade sig repræsentere af en advokat med møderet for en ret i en medlemsstat eller en anden stat, som er part i EØS-aftalen, ikke optræder blandt de krav, der kan være genstand for en berigtigelse efter søgsmålsfristens udløb i overensstemmelse med artikel 21, stk. 2, i Domstolens statut og artikel 44, stk. 6, i Rettens procesreglement.

27 Det må på baggrund af det ovenfor anførte konstateres, at Retten ikke begik rettergangsfejl, da den undlod at opfordre appellanterne til at berigtige deres stævning inden udløbet af søgsmålsfristen efter modtagelsen den 21. og den 23. februar 2006 af den første stævning, der var underskrevet af en advokat, som ikke havde kompetence til at procedere for Fællesskabets retsinstanser.

28 Det første anbringende bør således forkastes som åbenbart ugrundet.

Om det andet anbringende

Parternes argumenter

29 Med det andet anbringende gør appellanterne gældende, at Retten har tilsidesat fællesskabsretten, for så vidt som den har undladt at tage den omstændighed i betragtning, at den anfægtede beslutning indeholder ufuldstændige og fejlagtige oplysninger om adgangen til retsmidler. Eftersom det således i denne beslutning hverken er anført, hvorledes eller af hvem et søgsmål kan anlægges, og idet beslutningen begrænser sig til at oplyse adressaten om, at der findes adgang til retsmidler og fristen for deres udøvelse, blev appellanterne ledt til at antage, at deres stævning kunne indleveres på tyrkisk og af dem selv. Når oplysningerne om retsmidler mangler, er fejlagtige eller er ufuldstændige, er fristen for anlæggelse af et annullationssøgsmål ikke to måneder, men et år.

30 Endvidere gør appellanterne gældende, at statsborgere i tredjestater bør modtage oplysninger om adgangen til retsmidler, der er mere omfattende end dem, der tilstilles unionsborgere.

31 Hertil svarer Kommissionen, at der i fællesskabsretten hverken findes en almindelig forpligtelse til at oplyse retsakters adressater om de retsmidler, der står til deres rådighed, eller en forpligtelse til at angive de frister, inden for hvilke disse retsmidler kan udøves.

32 Selv om det er korrekt, at det ikke kan udelukkes, at Domstolen eller Retten i medfør af artikel 45 i Domstolens statut kunne sidestille en fejlagtig oplysning om udøvelse af adgangen til retsmidler, som er fremsat af en fællesskabsinstitution, med

hændelige omstændigheder eller force majeure, således at overskridelsen af fristerne ikke ville medføre noget retstab for parterne, er dette ikke tilfældet i denne sag.

33 Den anfægtede beslutning, der begrænsede sig til at oplyse, at der fandtes et retsmiddel, fristen for udøvelsen heraf og den kompetente ret, og som var tavs om alle de formkrav, der er forbundet med indgivelsen af en stævning, kan ikke have fremkaldt nogen vildfarelse hos appellanterne.

34 Endelig forkaster Kommissionen appellanternes argument, hvorefter statsborgere i tredjestater bør modtage oplysninger om adgangen til retsmidler, der er mere omfattende end dem, der gives unionsborgere, eftersom de oplysninger, der anses for at være korrekte og tilstrækkelige for sidstnævnte, må anses for at være ligeså i forhold til tredjestaters statsborgere.

Domstolens bemærkninger

35 Retten fastslog med rette, at den omstændighed, at den anfægtede beslutning ikke indeholdt nogen angivelse af, at et søgsmål kun lovligt kunne anlægges gennem en advokat med møderet for en ret i en medlemsstat eller i en anden stat, der er kontraherende part i EØS-aftalen, ikke har ført appellanterne til at begå nogen undskyldelig fejltagelse, der kan medføre, at Fællesskabets grundlæggende regler om søgsmålsfrister kan tilsidesættes for deres vedkommende.

36 Som det er anført i den appellerede kendelses præmis 42, omfatter undskyldelige fejltagelser kun helt usædvanlige omstændigheder, bl.a. hvor den berørte institution har givet anledning til den begåede fejltagelse ved at udvise en adfærd, der har

kunnet fremkalde en undskyldelig vildfarelse hos en borger, der er i god tro, og som har udvist den omhu, der kræves af en normalt påpasselig erhvervsdrivende (dom af 15.12.1994, sag C-195/91 P, Bayer mod Kommissionen, Sml. I, s. 5619, præmis 26-28).

37 Således som det blev fastslået i den appellerede kendelses præmis 43 og 44, er betingelsen om underskrift af stævningen foretaget af en advokat med møderet for en ret i en medlemsstat en væsentlig formforskrift fastsat i Domstolens statut og offentliggjort, bl.a. i *Den Europæiske Unions Traktatsamling* og *Den Europæiske Unions Tidende*, hvorfor appellanterne var i stand til at blive bekendt med denne betingelse og ikke med føje kan gøre gældende, at Kommissionens adfærd har fremkaldt en undskyldelig vildfarelse angående deres retlige repræsentation for Fællesskabets retsinstanser. Under disse omstændigheder kan appellanterne ikke anses for at have udvist den omhu, der kræves af en normalt påpasselig erhvervsdrivende.

38 Denne konklusion kan ikke ændres af det af appellanterne fremførte argument, hvorefter tredjestaters statsborgere bør modtage oplysninger om adgangen til retsmidler, der er mere omfattende end dem, der gives unionsborgere.

39 Det tilkom de to advokater, der indleverede den første stævning, at orientere sig om de relevante tekster, bl.a. om artikel 19 i Domstolens statut, med henblik på at opnå kendskab til repræsentationsformerne ved Fællesskabets retsinstanser.

40 Det følger således af denne gennemgang, at appellanterne ikke har grundlag for at gøre gældende, at Retten har tilsidesat fællesskabsretten ved ikke at kvalificere deres fejltagelse som undskyldelig.

41 Således som Kommissionen med rette har bemærket, følger det endvidere af Domstolens praksis, at der ikke påhviler fællesskabsinstitutionerne hverken en almindelig forpligtelse til at oplyse deres retsakters adressater om de retsmidler, der står til rådighed, eller en forpligtelse til at angive de frister, inden for hvilke disse kan udøves (jf. i den retning kendelse af 5.3.1999, sag C-153/98 P, Guérin automobiles mod Kommissionen, Sml. I, s. 1441, præmis 15).

42 Følgelig bør det andet anbringende ligeledes forkastes som åbenbart ugrundet.

43 Da appellanternes anbringender således er blevet forkastet, bør appellen forkastes.

Sagens omkostninger

44 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, som i medfør af samme reglements artikel 118 finder anvendelse på appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanterne tilpligtes at betale sagens omkostninger, og da appellanterne har tabt sagen, bør det pålægges dem at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Syvende Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret Ltd Sirketi og Musa Akar betaler sagens omkostninger.

Underskrifter